

אצלנו אין אנטישמיות

זה היה באחד מערבי שישי. ירדנו, ארבעה חברים, מטבריה עילית לקריה שמתחתה, לאחר שבילינו יחדיו את הערב בבית חברנו.

נושא השיחה בה היינו שקועים, היה סירובם של יהודי אמריקה לעלות ארצה, למרות התסיסה האנטישמית שביבשת זו, וחרף ההסטוריה המלמדת, כי שאננותם של היהודים בגולה טומנת הרס בחובה. ויפה לעליה — שעה אחת קודם.

בעיקול הדרך פגענו בצעיר עולה מרוקו שנשא צורר קטן על שכמו. הלה שאלנו למקום-לינה (השעה הייתה שעת חצות). ובין כה וכה, תוך שאנו מבררים מה הביאו לבקש קורת גג בשעת ליל כה מאוחרת, ספר לנו הצעיר את ספורו: הספור נשא אופי ממורמר, וצפן בתוכו ארס ומשטמה יוקדת כלפי ישראל. סיבת השנאה נתי ברה לי מיד:

„לפני שנתיים עליתי ארצה מקזבלנקה שבמרוקו, במסגרת „עלית הנוער“. הש- ארתי שם בית עשיר, והורי, סוחרים מצ' ליחים, לא רצו אפילו לשמוע על עליה. באין ברירה עליתי בגפי. משהגעתי ארצה, בקשתי שיעבורני לת"א, אולם במקום זאת שלחוני לקבוצה, בו נאלצתי לעבוד ב- חקלאות בעבודת כפיים. ראיתי שהדבר לא בשבילי (!) ושבתי על עקבותי. כעביר שנה, עליתי בשנייה. הפעם, נשלחתי ל- קרית שמונה, אולם לא חשבתי להשאר במקום זמן רב, ולאחר שאדם אחד הק- ניטני ב...מרוקאי על הסכין" החיליתי מתפרע. שברתי את הריהוט של הצריף, בו גרתי נפצתי את השמשות, קרעתי את הרשתות, הרסתי מספר קורות מהרצפה, ואז באה המשטרה, כשישבתי בתחנה ה- מקומית שבטבריה, הסיר ממני השוטרי את עיניו להרף עין; נצלתי זאת, קמתי ו- ברחתי".

הבינונו שהצעיר חוטא לאמת ולצדק ונסינו להסביר לו זאת. ספרנו לו מה היו התנאים בהם חיו הוריו עד הגיעם היום, והשוונו אותם לדברים אותם מקבל העולה מיד עם הגיעו ארצה. הוכחנו אותו על פניו שהבא ארצה חייב לצפות לתנאים כגון אלו, ואם אמנם בא כשאידיאל בנין הארץ עצור כאש בעצמותיו, עליו לשאת בסבל ולהתנחם בתנאים הטובים יחסית בהם הוא חי.

הוספנו הסבר לו, כי כנראה לא העריך די את המטרה, שהרי טובייקטיבי הוא ה- אדם מטבעו, ותכלית הנראית לו כבטוח יורו והישגה, רחוקה, למעשה, עשרת מר- גים.

הצעיר לא שוכנע ואנו עברנו בנסינוגר

חינו למישור אחר. החילונו מפרטים ל- פניו את יתרונות הארץ כמקלט ליהודי וכזקפת קומתו. „בישראל“, טענו, „הפשי היהודי לנפשו; חיו מתנהלים באפיקים בהם הוא בוחר, וכל נטל החשש התמידי של „מה ילד יום“ אינו רובץ עוד עליו“.

כשגם נימוק זה לא נה, תוצאות אחרונ באמצעי האחרון. זה אשר בעטיו ובזכותו קיימת עתה המדינה. ספרנו לצעיר אודות האנטישמיות הגדלה והולכת במקומות בהם יושבים היהודים בטח. ברם, הוא דחה טענותנו באמרו ש...במרוקו אין אנטי- שמיות, ולא תהיה כזו לעולם.

היה מחורר לנו, שהצדק עמנו, ומשלא מצאנו כל נתיב הסברה ללב הצעיר, נפרד- נו ממנו לשלום.

למחרת היום, שמענו בחודשות שפרצו פרעות ביהודי קזבלנקה ומספר חנויות הוצתו ועלו באש.

אולם אני, את עצמי שואל: מתי סוף סוף ילמדו בני אברהם יצחק ויעקב הפקחים את לקח ההיסטוריה? האם לעולם לא?

חיים שור, טבריה

נוחות

רנה שוכבת בכסא-נוח בחצר הבית, ידירה תחת ראשה, עיניה עצומות מפני קרני השמש המסנוורות והיא לועסת בעצלתיים גבעול קש.

צמרמורת תענוג חולפת בה לפתע: „אה, איזה בוקר יפה...!“

השכנה יוצאת לתלות כבסים שלובנם מבהיק בשמש, מבחינה בה ושואלת: „מה זה, אין למודים היום?“

רנה מתמתחת בהנאה ועונה: „הכיתה יצאה לטיול, ולי הרופא לא הרשה לצאת“.

באמת מזל כזה שהרופא שחרר אותה, טיולים שיש בהם הרבה הליכה שנואים עליה. זה כליכך לא נוח.

לילי, בתה הקטנה של השכנה ניגשת אל רנה ומראה לה את בובתה כשהיא מביטה בה בציפיה.

„איזה מותק“ אומרת רנה, ועיניה מרצ- דות בחיוך.

„יותר מותק ממני?“ שואלת הקטנה.

„או, את חמודה, חמודה“, קוראת רנה כשהיא נחנקת מצחוק.

מה הם עושים עכשיו, כל האחרים? ודאי הולכים לאט, עייפים... לא, לא רק עייפים, הם ודאי חסרי כוח לגמרי. מסלול הטיול ידוע לה: הליכה על הר תלול, טיפוס על צוק... זה כל-כך. לא נוח. עדיף פי אלף לנוח בבית.

היום הוא היום האחרון והערב הם חוזרים. היא משתוקקת לראות את כולם, למרות, שלכאורה, לא הרגישה בחסרונם.

היפ! היפ! היפ!

5.11.63

הסתכלה עלי, משתאה, כלא מבינה לי-
תעתוע בנה, אולם, לבסוף, הסיקה שאני
וודאי נמצא בדכאון נפשי עמוק, העתיד
לחלוף עד מהרה, אם לא תוסיף להט-
רידני, ולהפוך עייב את הדבר — לכרוני.
הודיתי לה במעמקי נפשי,
כשנחתי לאחר־מכן את מנוחת הצהר
רים, עדיין הנסיף אותו פזמון להתנגן,
חוזר ושנה, משל היה זה תקליט מקול-
קל שאין איש טורח להחליפו באחר, נר-
סיתי למצוא מנגינה במקלט, לקריא אי-
זה ספר מענין, אך כל אותם אמצעים
בדוקים לא עזרו הפעם, המילים רבות
המשמעות, המשיכו לפזם במוחי ללא ה-
פוגה: היפ היפ — לויפ...

בלילה תקפוני חלומות־בעתה, חלמתי
שאני סר לראות מה הם הסרטים שיציגו
איתו שבוע, והנה ראיתי בכותרת, ב-
מקום בו מצוי שם הסרט, את המילים הר-
נהדרות, והנה הן מרקדות ומתנועעות
בקצב אחיד אנה ואנה, ולמטה מהן איש
גחון על גבי אשה, מנשקה באותו קצב,
לידו תפס אדם באקדה שירק אש לאיתו
מקצב, ומעגל של ריקדים (בתמונה הסר-
מוכה) קיפץ אף הוא עם האותיות, מזנך
התאמה גמורה, התמונה היתה הרמונית
ושלמה, לא היה בה אף פרט מיותר,
שיכול היה לפגם ביופיה, אלא שאני
הקיצוני איתו רגע תפוס חרדה, ילא
עצמתי שוב עין — כל אותו לילה,
למחרת ליל האמים, כשראתה אני
שהמשרב הנפשי שפקד אותי — לא הלך,
החליטה לקחתני לפסיכיאטר, הרעיון קר-
סס לי, אך בכ"ז — מה יגידו החברה,
כיצד יגיבו המכרים...

החלטתי לספר לה את כל הענין, והיא
מהרה להזהירני לבל אשיב להאזין ל-
תוכנית, "הגל הקל", אני מחיתי, אולם
למן אותו יום אינני פותח עוד את המק-
לט כשהיא מכונן לגל זה ואם אמנם אני
עושה זאת, הרי זה רק לגבי תוכניות,
בהן לא משולבות סיסמאות פרסומת.

כ"ג חיים שור

לויפ...

לאמיתו־של־דבר, התחיל הדבר קצת
ליגעני, וניסיתי (כפי שאפשר למצוא
פעמים רבות ב"ניב עלומים") ליצור רי-
קנות בעצמי, לא לחשוב על מאומה, לא
להרגיש, לא לחוש, קיוויתי שבמצב־רוח
כזה, יטוש אותי גם אותו פזמון, אך כפי
שנחברר לי — לא דובים ולא יער, הכל
כשהיה: היפ היפ — לויפ, היפ היפ —
לויפ...

הסיבותי אל השולחן עם אחותי, ואכל-
תי את אריחת הביקר, כשאני במצב ש-
לאחר יאוש, השתדלתי ככל האפשר לר-
המעיט בדברים, ולתמיהת אחיתי מדיע
אני חוזר פעמיים על אותו פסוק, השי-
בותי שאני מחקה את ליונה מן הסרט
"דוד וליונה".

ביגע ובעמל רב סימתי את הארוחה,
וכבר נשמעה מלמטה שריקת החבר, הר-
קורא לבוא לים, כמעט שרציתי לוותר
על חירידה אל הים, אולם לבסוף גמרתי
בלבי שאיתו יום אינני מוציא מלה מן
הפה, ומשחק את תפקיד האילם,
שאיתו של היום היתה עבורי בבחי-
נת שואה, כששבתי הביתה ושאלתני אמי
כיצד היה בים, הוריתי לה באצבע ורמו-
תי שעליה לשאול את אחותי לכך, היא

נעורותי בבוקר, כשרוחי שלווח עלי,
ואני כולי נינוח ושקט, החלטתי לנמנם
עוד זמן מועט כמיטתי, אך אחותי כבר
מהרה אל מכשיר הרדיו, סובכה את
כפתור המקלט, ומתוכו בקע הקול המס-
תורי: היפ היפ היפ — לויפ, היפ היפ
— לויפ.

נמצאתי עדיין בשלב נמנום, והמלים
ביתקו את מעטה הערפל בו הייתי שרוי,
וחדרו אל תוך מעמקי־מוחי: היפ היפ
— לויפ, היפ היפ — לויפ, אילו מלים
יפות, איזה רעיון נשגב, איזה הגיית־מח-
שבה, איזה סגנון בהיר מבע: היפ היפ
— לויפ, היפ היפ — לויפ...

אמי באה אלי, טלטלתי, וביקשה ש-
אמהר לקום ואלך אח"כ לים, אותן מלים
שגאות כבר קנו אז שביטה במוחי,
— "היפ היפ", ענית לי לה כשאני שרוי
עדיין בשרעפי בוקר.

— "אני אני, לויפ היפ היפ, תיכף
תיכף, היפ היפ, קם קם..."

למולי, כבר לא נמצאה לידי, וחפזה
למלא את עבודות הבית, קמתי בעצל-
תיים, לבשתי עלי את חולצתי ומכנסי
אותן מלים נפלאות עוד מנקרית כלא
הרף, מצטלצלות שוב ושוב, ממאנות לי
הפרד: היפ היפ — לויפ, היפ היפ —

אשלייה של התבגרות

עם חופש נמש את כולם. הניח
להברתו וההווי שלה רצוף לבטוי
הקשים — והלך להכיר עולמות
חדשים.

בתורו ראה תוכני-חברה ומסגרות
חיים שלא שיערם מימיו. חרש עי-
לם ומליאו לארבע רוחותיה. יעם
שלמדו לאשורו — הרחיב את הש-
קפת-עולמו, עידנה והעשירה, ודימה
בנפשו, כי בנה.

סבר, שהרגשת הרחבות שנטלה נפ-
שו לעצמה מחתה הימנה את בעיותיו
החברתיות. ונתירה אל מאחורי גוו
והלאה הלכיה מחשבה קטנוניים וגושי-
נים היפים לימים של ילדות, ופרקה
מסגרות צרות של טיפסי התנהגות,
גדושים.

בסתרי-לבב אף בו לרעיו רבוצי-
ענף-אכזריות של חיי היומיום בעי-
רם הסוגרת, בעוד סדרי-ומם נשרן
לו ברוות בתוקף מחזוריות מאגדת,
אשר שלא בדומה לו — לא יוכלו
צאתו עולמית.

בשובו ניסה לשמור על הנפש ה-
חדשה שגמלה בחובו ולנצור את
רחבות הברייה שעיצבה לעצמה. אך
— לשוא.

תחילה, באבק, נאבק בעוז וללא-
תת כאותו גבעול רך הנכפף מפני
הסער, נזקף שוב ושוב בהחלטיות
ובמרי, אך לא יכול.

אירתם אפפה עליו, הכניעה והגביר
לה, דרסה אותו תחתיה באי-ררחם
בהכריחה אותו לקבל את עול החברה
ואת מירב גינוניה הנושנים, שבקש
להגות מעליו תוך סלידה, ואז, פעפעו
ועלו בשניה בעיותיו ה"ילדותיות",
אשר יחסם לחקופת העבר, למשהו ש-
שבק בו לבצח חיים ודעכה גדולתו!
חזר-אין ונואש הוא לחם עוד בת-
רגע, ואחר נשבר — ונישא בשטפם.
הכל — היה אשליה, אשליה של
התבגרות.

כ"נ חיים שור

שביב עידוד מהבהב, וכאילו אמר: „אזור רוחך. עוד רבים הגלים יעבורו עליך, ואתה — התחזק והיה לאיש“.

ודני היה קולט אומר-עיניו בחיבה, תו-פן את ראשו הקט בידו, ומלטפו בחמלה בהעבירו כפו על גב עמיתו, המצר ב-גיננו.

אוי היה נרדם עדי שבתו, ארכובותיו סמוכות לו אל בטנו, והיה נוטל את רעו ומאמצו אל חיקו. מרכין ראש לעומתו, ומחבקו בחום ובאהבה, כשהלז נענה לו בהתחככו בזנבו המתכשכש באצילי-ידיו, ולקק תוך הכרת טיבה את גב כפות-הי-דיים האמיצות התופסות בו.

שעה רבה היו נחים כשקשר עלום מהדקם זה אל זה בהבעת חיבה עזה. אחי-כ היה דני מאושש כליל. פצעיו העלו ארוכה, ומשהיה חש הכלב בהתרופפות החיבוק המקיף עליו היה נחלץ ממנו ושב על עקביו בטופפו לאיטו תוך הכרת גודל המעשה. דני היה משהה מבטו עליו עד צאתו את החדר, יאו היה ניתק גם הוא ממקום שבתו, ראשו נישא בגאון, ובכוחות מחודשים וריח נטויה היה עוזב את החדר גם הוא.

ואתם, שיפטו-נא: הלחינם נאמר, כי הכלב, רעו הנאמן של האדם הוא? כתב-נוער: חיים שור

חדרה בעד לחרך הדלת הפתוחה לרביע, מדלג קלות על המיטה, ורובץ תחתיו למראשותיו של דני בלקקו בעדנה ל-תנוך אונגו, לקק וחזור תוך נענוע ראש. אוי היה דני נושא את ראשו הכבוש בכר הלח, כורך את זרועו סביב המשטח הקטיפתי הרך של רעהו הנאמן. מבטו המבין של זה היה לו לנוחם ולרוגע. עיניו החודרות היו ניבטות לעומתו בא-רשת של הכנה לרע, ובעמקי-עמקיהן היה

7.1.64

מעולם לא שבע נחת מפעולות חב-רתיות. בפגישות רעים אלה לא הרבה להתבלט, ולעולם כססה בו ההרגשה שאין לאיש חפץ בו, וכי מודחק הוא לקרן-זוית נידחה ומוסר מעל כל לב. היה מרגיש עצמו פעוט ונטול-ישע לנוכח חבריו המצויים במרכז, אפופי-הילת-ניבורים ותהילה, ובהפרדו מ-עליהם היה לבו מר בו, וכמעט חשב להבקע מעוצר רגשות כואבים.

בשובו הביתה היה מסתגר בחדרו הת-שוך כשטריקת דלתות אדירה מציגת את מר-רוחו, מתנפל אין-אונים על מצעו ה-רך, וממרר ממושכות בקולי בכיה מהלכי-אימים ומנחם — אין.

אמו, תחת שתרגיעו בלטיפת-יד חמה וחנונה, היתה מרעימה בקולה מדי גיל-תה אותות-ילדות בבנה שחשבתהו מבוגר מדי. ואילו במעמדה של חברה, שהיה לאל-ידה לנחמו — נאלץ לפעולה, לשי-חה; והיכול הוא להשיח נפשו לפניה, לחשוף את נבכיה בלא מעצור?

לא, ברגעי המשבר שתכפו עליו יכול היה רק לבכות ולהתייפח חנוקות, ובנפ-שו משטמה נוראה כלפי העולם כולו. וכך, כשהיה שוכב כפעם בפעם על מי-טתו בחדרו האפל, ורוחו עכורה בהגיעה לשיאי-תהומות, היה זה חומק בלאט ה-

כנרת, כנרת

יום חם ויגע שוקע אט-אט מעבר להרים. כדור החמה מתגלגל במסילתו לעבר שיפולי הרקיע, ומלכסן תוך כדי כך לעברנו קרני גסיסה אחרונות, לוטפות וחמימות, שאינן עוד קופחות כבשעות המויגעות של הצהריים. משב-רוח רענן כחלל האויר, והעין, כבד העלווה, מתנועע אנה ואנה, בהסיקו רשרוש חרישי מעורב בנפצי בלוטים מתנגשים. ישובים בכסאות נוח הצופים אל פני הכנרת, נוטלים אנו את המכחול בידנו, תוקעים אותו יציבות בין לאצבעותינו, ומנסים לתאר במשיכות צבע את תמונת הפלאים המצטיירת לנגד עינינו. שרוע ומשוטח למלוא-אורכו נח לפנינו רגועות האגם התכול; רצועה נרחבה של צבע ענוג, שנוסף ממרום בבזוז משווע. ברקע, מתרוממת שגיאות חומה אדירה, ובקעות שטוחות, המוצנעות בין לגביה, עתים מעמיקות חדור אל קרבם ועתים, מסתפקות בנושקן לשפתה של כנרת — רוצעות את ההר לרכסים-רכסים, היורדים מקבילים אל גוכה הים. הללו עצמם, נחרצים בשניה על ידי ערוצים הגולשים מטה לשני עבריהם, פורשים בתוך כך אצבעות מוארכות היוצרות דמות פיסת-יד פשוטת אברים. לימין, כבר מודחלים צללי בין ערביים, ומאפילים אל על עולם ויושבו. בלב לבו של ההר, המזדקר תצופות אל הים — פערור לו לוע אימתני ועמוק, מקום מושבה של המחצבה. עשן דליל ולבנבן, תוצאת פיצוץ שבוצע זה עתה, מסתלסל ממנה בניחותא בדרכו לשחקים. רבוצת דממה, המשתלבת בגוף המרהיב לכלל הלום רווי מתיקות, שרועה לה העיר טבריה, והיא משתפלת נוחות ללחך לשפת האגם. בניני מידות המזדקרים כלפי כיפת הרקיע ובתים עתיקים וגושנים הנדמים כנגסים לציידים — משמשים בה בערבוביה, ויוצרים אותה רבגוניות מושכת, המאפיינת את העיר ואת הנוף כאחת. דממה. רק מאחור מפריע בטרטורו אוטובוס נאנק, המתייגע קשות לטפס בכביש היוצא את העיר. אי-שם מהדהדת קריאת אם לבנה, ונשמע ציוץ צפור בכנסה את גוזליה. פנסי הרחוב קבר דולקים. רד הליל. פני הכנרת, אשר מרווחים היו קודם במשטחי-צבע מתחלפים של ירוק חום וכחול, משנים עתה את עינם לשחור קודר, אשר סרט נהרה, הקושר את העיר לעין-גב שממול, מפוז בו בעליצות: אור הלבנה. ממרחק כבר קורצים-מרמזים אורות תל קציר הנישאה, וכפרי הערבים המאיימים, כתמי אור שהוטלו בשטח ללא משטר ותכלית, מלאים את ההר ומיפריים, זעיר פה זעיר שם, את אפלת הליל העוטה את היקום. יום נוסף עבר על „פנינת הגליל“.

כתב-נוער: היים שור

2.6.64

מנהיג יוצא דופן

חצי שנה לרצח קנדי

מותו של קנדי שב והעלה בעיה ישנה נושנה, המבצבצת וצומחת כל אימת שנתו של היישוב האדום. בירי מי ישר להפקיד את הגה השלטון? האם בירי הצעירים, שהינם משוללי ניסיון ופועלים לרוב על-פני מניימנים רגועים והתלהבויות חול-פות ומתחלפות, או, שכמו, בירי קשי-שים מהם, בירי הזקנים, אשר במשך רב על הכמת-חיים שנצטברה משך שנים מרובות עומד מאחוריהם, ואשר הנהגתם מפסיקה בעקבות שיקולים שכליים וריאליסטיים מהירים, ואת ספינת העולם ינווטו ביד אמונה וב-בטחון אשר אינו יודע מעצורים?

המענה ההגיוני המשתמע מתוך תיאור תכונות זה הוא, שבתקופתנו תקופת ה"אטום והטילים, תקופת אי-הודאות והעדר הבטחון, ייטב אם ימסר ההגה בידי מנהיגים אשר נוכל לבטוח בהם כי ידעו להשמר מפני התחום האורבת כה בסמוך לשלמותו של עולמנו, ולא יציעו דהו אל צברי פירפוח; מנהיגים, שי ידעו לפשר בין הרצוי והמצוי, ולא יהיו נלהבים כה לחולל גדולות וגבורות, אשר מידת הסיכון שבהם, או המכשולים העלולים להוליד בשעת הגשמתם, אינם נופלים בהרבה מן הפירות אשר עתידים הם לשאת.

ואולם, דווקא כאן טמונה נקודת התורפה של תשובה זו, ואם גם נענין בצידו השני של המטבע יתחוויר לנו, שקידמו של העולם והתפתחותו יהיו מזורזים יותר ובעלי היקף רחב יותר, דווקא כאשר יותן השלטון בידי הצעירים.

במאמרו, "עבר ועתיד" מסביר אחד-העם את ההבדל המהותי שבין הצעיר ל-זקן, "הברייה הזאת", כותב אחד העם בהת-כוונתו ל"אני", "הולכת וגדלה ומתפתחת ב-יחד עם האדם הגשמי, החיצוני, אלא שדרך גידולה הוא בסדר מהופך: מן העתיד אל העבר". כאשר הגדיל הנער והגיע ל-ימי העמידה (ומובן שלסביבות גול זה הכוונה כשאנו כותבים "צעירים"), וכבר העשיר בניסיונות, וזכרונות העבר ועם זה עוד רב גם לחפז ולהשת-דל בהשגת הפציו לעתיד, או נמצא שווי-ערך בין שני חלקי ה"אני" שלו: העתיד עורר בו תנועת הרצון, והעבר יגביל את התנועה הזאת ויתחיל לה את דרכה, ואז הוא אומר, "דברי משלות, עושה לו כלים בשביל העתיד על יסוד העבר, וכשהוקין, וכוח אין לו עוד ל-עבוד בשביל העתיד, יתרוקן ה"אני" ש-לו בעל כורחו מכל חפץ ותקווה".

ובהתרוקנות זו מכל חפץ ותקווה נקוטים הזקנים מן הצעירים.

הללו, לאחר שעברו דרך כה ארוכה ביחיהם והגשימו כה רבות מאיפותיהם, אין להם עוד כוח להציב בפניהם אידיאל חדש, חזון חדש, אשר יתאוו בכל גפ-שם ובכל מאורם להגשימו. שוב אין דעי-תם פנוייה להגשמת אידיאלים עתירי שגב ורבי-הוד, והרי הם משוקעים בי-מציאות. אמנם, מפתחים אותה ומטילים בה מרוחם, אך אינם נושאים כלל נפשם, על-מנת לבנות מציאות טובה ונעלה יר-תר. ה"אני" שלהם הריהו מנוער ומרוקן מכל עתיד, ואף שעדיין "מטפלים" הם בעולם, אין הם תאבים כלל לחולל בו תמורות מהיקות-לכת עם ערובי-ימיהם.

במלים אחרות: רוח האידיאליזם יצא מתוכם ונטשם, ולפיכך, גדולה הי-סכנה שהעולם יפסיע על מקומו, ואילו קידום הציביליזציה שלו יעשה עקב ב-צד אגולה, באיטיות מרגיזה של נמלה.

לא כן המנהיגים הצעירים. הללו — מצויים עדין בראשית דרכם להגשמת

חזונותיהם, ומאחר והגשמה זו אינה מצ-טמצמת עוד למימדים מקומיים אלא לר-בשת צורה. אוניברסלית, כלל עולמית. יוצא שהעולם כולו עתיד לצאת בשכר מאידיאליזם זה שלהם. יתר-על-כן: אר-תם מנהיגים צעירים, שלא כמנהיגי ה-דור הקודם. מגיעים לשלטון לא לאחר האבקיות מתישות-כוח, אלא לאחר ש-עשו כבר-דרך קצרה, אשר אין בה כדי להרפות את רוחם וכדי להפוך את ה-אידיאל שלהם גמיש יותר ומסתגל יותר — אל המציאות.

בהגיעם לשלטון פותחים הם מיד בי-הפניית כל מסילות-הכוח והאמצעים ש-לרשותם אל המטרה האחת, המתנוססת בגאון לנגד רוחם, וכל אשר יעמוד על דרכם למכשול יסולק הצידה ללא כל שהיות והיסוסים.

אמת, שלא תמיד מבטיחה העלאת אי-דיאליסט (וכאמור, על פי רב צעיר הוא האידיאליסט) לשלטון גשוג והתפתחות, ולקח מר למדי לימדנו הנאצים, שגם בו נטלו לידיהם צעירים את רסן השלטון, התפרעו והשתוללו ועשו בעולם כבתוך שלהם — באין מפריע. אולם, לשם מני-עת תופעות כאלו ישנו העם וקיים ה-עולם, וברגע שמנהיג מסתאב או חורג מתחום סמכויותיו, אפשר, ואף מן הדין הוא, להסירו ממעמדו הרם, ולהביאו ל-ידי התפכחות משכרון השלטון.

וכאן, מגיעים אנו בעצם לעיקר הרשי-מה, למנהיג ולאישיות, היכולים לשמש מופת חותך לכל הנאמל לעיל, והכוונה היא, כמובן, לנשיא ארה"ב המנוח, קנדי, שהיה הטיפוס המובהק של מנהיג אידי-אליסט, והתגלמות ה"אני" המושלם. אצ-לו, שלא כמו אצל מנהיגים מודקנים, תפס עדין העתיד. חלק נכבד באישיותו, ואילו העליה לשלטון לא שימשה עבורו אידיאל בפני עצמו, סוף דרך והתגשמות תחזון. בשבילו לא היתה התפסה במוס-רות השלטון אלא בבחינת תחנה אחת ב-לבד, ציון דרך, אידיאל המשרת כשלב אחד בסולם, בתחירתו אל האידיאל ה-גדול שביצב כל העת לנגד עיניו: קיום אושרו של האדם, שמירת בטחונו, ו-קידום העולם תוך מניעת הורדרותו ל-מלחמה אטומית.

ואמנם, עשו לו ידיו תושיה, משך תקופת שלטונו הקצרה, כמעט בכל ה-תחומים האפשריים.

לראשונה, מדעתו את סכנת ממושה כאמריקה של הממרה המנוסה, באין חזון יפרע עם" השכיל להציג בפני העם האמריקני חזונות לאידיאלים חדשים (חיל השלום!), ואף הראה דוגמא חיה לממושם בעצם מעשיו הוא. בתחום ה-יחסים הבינלאומיים הצליח להביא ל-ייצוב ביחסים שבין מזרח למערב, ואף חתם דיונים יגעים וממושכים ב"הסכם מוסקבה" ההיסטורי. הוא המשיך בתור-פה מחודשת את מאמצי קודמיו לפתח ולקדם את הארצות הבלתי מפותחות, לחם בעוזרוות את מלחמת הכושים ל-זכויותיהם האזרחיות, ואף הרהיב בנפשו לחקון כמה תיקונים סוציאליים חשובים בארץ, המהווה את מוקד הקפיטליזם ה-עולמי, וכל אלו בהתלהבות-נעורים (הא-זינו לנאומיו המשולתבים!) ובמרץ, אשר לא ידענו דוגמתם אצל רבים רבים מנשיאי ארה"ב שקדמו לו.

ומשום כך — כה גדולה האבדיה ר-רבה. שכן, במותו של קנדי אבד לעולם לא רק מנהיג מחונן, כי אם גם אידיא-ליסט מושבע, אשר דוגמתו הינם יקרי מציאות בין מנהיגי המעצמות הגדולות: מנהיגים, אשר שקוליהם מושתתים ב"כ-על השוברים קרקע, שכלתניים, נעדרים ת-עווה וחזון, המסוגלים בראש ובראשונה למען אינטרס העם, בראשו הם עומדים, אולם אינם מודרכים מכל וכל ע"י אידי-אלים כל-אנושיים וערכים הומניים, שהם, בעיקר, אשר היתוך לקנדי את דרכו ה-קצרה והמהירה בשמי הפוליטיקה ה-עולמית.

תחילתה של התכתבות

הגרוע ולא מדעת — לעבור עליו באלם ובא־שימת לב.

עד אשר יום אחד מתנפצת אותה אש־לֵה, יציר־רוחך, תוצרתם של מאוויים ה־מתאחזים בדמות שהינה סכומם הכולל — ואתה מקבל את תמונתה.

או — שוב אין היא מצייה עוד בר־ערפילי הוורוד והיופי. שוב אין היא עוד אותו נעלם מסתורי מחיך, אשר בהיות משכנו בלא נודע מגרה הוא בכ־סקרנות ענוגה. תחת זאת מקבלת היא מימדים ארציים, מרגיזים מוחשיים מימדים המת־קוממים כנגד אלה שטויות לעיני רוחך, ומאכזבים אותך בהתממשותם האכזרית, ומה גדולה פתיעתך, משמוצא אתה בה גם — תולשות, אשר מטבען נוגדות הן את תמונתה האידיאלית...

אז אתה נוכח, שאין היא תיאמת עוד את נערתך הרוחנית, ושחיסוב פניה אינו כקלס־תרה המקסים של זה, ושאותם פג־מים מודחקים, אמנם, היו פגמים, וששוב גיטל צליך להפש לך מושא חדש, אשר יהלום יותר לדרישותיך ולטעמיך, וייתבי לסמל ולייצג את הרמות אשר היא הכזי־בתה.

היא — החברה לעט.

כ־ג חיים שור

אתה משקיע את מיטב דמיונך ב־טריצובה, והיא אף יכולה לסמל את כל אשר עשוי לעלות בו. בדמותה הינך מטביע את כל קווי האופי ושר־טומי ההתנהגות אשר אתה מבקש בנערה־האידיאלית. כל מאוויך, ה־כמוסים ושאינם כמוסים, נוטלים חלק במרקמה, והיא הינה התכלית העליו־נה במימושן של אותה נערה אנד־תית, רחוקה וערפילית, אשר אליה אתה כמה ובה היך חושק בימים, ב־לילות, בשעות של הזדקקות לאהבה, ברגעים בהם אתה מוצא ברגשות גו־אים של אותו צורך עתיק במישהי.

היא — נציגת השלמות והתום, אותה נערה, נערתך, אשר עם צלילתה לנגד עיניך הינך בולש אחריה ברחובות. ב־מפגשי־חברה, במסיבות, היא — צרוף של העילאיות, שבתכונות, תקביץ של מסתורין ושל הבנה, של קלות־ראש ושל רצינות, אוסף של כל החיוב והנעלה א־שר נכספת לגלות בה, וכאשר, באקראי, אתה מוצא באחד מדבריה משהו שאולי סותר את השקפתך האידיאלית עליה ו־ממעט מדמותה הנפלאה — הינך מנסה להתחיל אותה, ללשש אותה, או במקרה

ניב עולמים

בוקר על העיר

15.9.64

ליל חוגה עדיין על העיר. רק אי-פה אי-שם נצננצי אור של פועלים משכמי קום. מוכבים שבשמיים משמיעים שאגתם האחרונה, ומתעלמים אחד אחד, בהשקט ובצנעא, נגזרים להם קר בוא שעתם בשנית.

שינויים איטיים מסתמנים בחישוק האופק, איטיים — אך מוצקים, התלטיים ומתמדיים. מין אור כספי, אולי צלליתו של אור ואולי מין אתר הפושה בחלל האויר, נראה אך בלתי מוחש, אור רחוק, רקעי, שלא מן העולם הזה, אור שאין לו מקור והנובע, כביכול, מתוך עצמו — מתחיל מתפשט, מציף, ומכסה את עין השמים. צעיפי בוקר עדין מצונפים, מכורבלים, ממאנים להתעורר, אולם גם הם מתרוממים עם עלות השחר, וטסים בורחים אל עבר הרחוק, הבלתי נודע.

בינתיים, ורפידה עבה, עמוקה, של דמדומים תופסת את מקומו של אור חיוורין וחלוש, והיקום כולו עוטה שלמה של אדמומית. שלפוחית מצובעות בכל צבעי הקשת, שלפוחית שלפוחית וגונה שלה, פורחות לעברים, שטות להן בחלל האויר במין אצילות מלכותית נאה, ולבסוף מתפקעות באחת.

אדמדמות שבשמיים מפנה שוב מקומה, אף כי במתינות ובהדרגה, לבהירות שקופה וצלולה, בהירות חגיגית, בהירות של טרם-אור ההולכת מתחזקת, הולכת ומתגברת, ומביאה בכנפיה אורו של יום חדש.

היקום, מתכווץ גם הוא לקבל את פני היום המתחדש. העיר מתערטלת ומתקלפת מאפלת הליל, בה היתה שקועה זה עתה, מתנקה היטב היטב, ומדיחה כל שאר ושריד של חושך. בתי העיר מתחזרים גם הם, מוגבלים יותר, ברורים יותר, מקבצים את משכבר, צורות ודאיות ומוחשיות. בדיאל כלשהי הורגשת אימה מפני המעמקים הבלתי נודעים של הלילה מתחלפות להן בהרגשת אושר ואוירת חג וטהרה, המציפים הווייתך. צורתם שנתמססה בעטיו של הליל. צלליותיהם המעורפלות לובשות צורות ידועות

ובינתיים, קרעה החמה מסך של בהרה אינסופית, מקצתה שקופה, בהירה סתם, ומקצתה כבר מזהבת, והיא מפציעה אצל **6:06** הססנית ומתביישת, מעבר להרים. הנה מבצבץ קדקדה, הנה חציה כבר צרם, והנה היא זורחת במלוא הדרה, מלכותית וגאווית, כידועת למלואו את ערכה. כדור אש מלהט, בליל מרעיד של אדום וצהוב, שהורים לכל עבריו אורה עולצת, מאבד אט אט מקסמו **6:06** נהפך צהוב יותר, קטן חילוני וארצי יותר. אך במלאכתו, ללא ספק, הצליח: הארץ נעורה.

פינות נחמקות של חושך. אחוזות עדיין בחבלי התנומה וחבויות כמבקשות לבל תופרע שנתן — מוצפות אור אף הן. צללים מוארכים — מתקצרים, שטחים אפרפרים, מתנועעים בין לילה ליום — נאלצים להכנע לצווה של חמה, ומפלי דממה מעיקים, שרק איזה יתוש מרחיש הפריען קודם — נקרעים לגזרים ברעש מכוניות אצות, ובחיתת של עיר שנעורה. העולם כולו, החל לחיות שוב את חייו.

כתב-נעור: חיים שור

השתיקה כדרך-ביטוי

והיוכל עתה הממונה להאשים במפורש את הכלל במתן גיבוי למעשה שנעשה? — והרי הם „אינם יודעים דבר!“ ושוב, נוכחים אנו כיצד יכולה שפת השתיקה לשמש את „דוברת“ בנאמנות ר' ללא סכנו, ובאותה עת גם להבהיר היטב את אשר רצה הדובר להבהיר (במקרה זה: הבעת התמרמרות אשר באה על בטוייה במתן הפוי למבצע העבירה, ואשר בלי ספק הבינה הממונה כאשר היה עליו להבינה).

והדוגמאות — עוד רבות הן ומגוונות. בין שמצביעות הן על שתיקה חבאה ל-העיד על זלזול והתעלמות. בין שנועדה שתיקה זו לבטא כאב עצור (ואיש לא יכחיש שהבעה כזו של כאב עמוקה פי כמה מזו של התפרצות רגשית קולנית), ובין שבאה היא להגיע השתתפות בצער, לבטא רגשי כבוד והערכה (כגון בקיום רגע של דומיה של התייחדות, לזכר אדם שהלך לעולמו) או, להבדיל, שבאה היא ליטול לעצמה תפקיד של „שפת האהבה“ (שאו מלווה היא תחושת נוכחותו של בן הזוג והתקשרות רגשית דמומה עמו, והתקשרות ששום שפת אנוש לא תוכל למלא את מקומה במלים).

אכן, דוגמאות מאלפות המוכיחות כיצד גם פעולות פסיביות, אשר לכאורה לא היו צריכות לתת כל רישום, יכולות ל-שמש במשמעויות אקטיביות, ויחד עם זאת לשחרר את המשתמש בהן מן ה-צדדים השליליים הכלולים בפועל היוצא (כדוגמא: „ההתנגדות הפסיבית“ של גאנדי!).

כתב-נוער: חיים שור

אין לך שפת-ביטוי כה עשירה ב-דרכי הבעה, כה נעלה ביכולתה לשמש כלי-קשר בין לבבות ומוחות, וכה מפ-לאה עשויה בהבעת משמעויות וד-קויות משמעויות כפי שהינה... הש-תיקה.

השתיקה, במהותה, הריהי פעולה פסי-בית, ובכל זאת רב כוחה בהבעה, עד שלעתים היא מגדילה עשות יותר מאשר השפה המדוברת. שכן, בעוד זו מעמידה את השומע על פשוטם של דברים (ש-עתים מטעה יותר משהוא עוזר להבין), הרי ששפת השתיקה נוחתת ל„שומע“ ל-הבין את אשר עליו להבין, וזאת מבלי הותיר מקום לפרשה בשני אופנים הפו-כים, פירוש, המתבסס על-פירוב על קוצר ידה של השפה הנובע מכפילות המשמעות של מלותיה.

זאת ועוד: השתיקה, מעצם טבעה, מונעת את עמידת הדובר בפני מצב בלתי-נעים של הכרח להטיח דברים ב-פנים, ובכך מעלתה היתרה שאין היא מצ-ריכה אמירה מפורשת, אשר כללי הנימוס הנהוגים בין בני-אדם שוללים אותה. יחד עם זאת מאפשרת היא „הידברות“ בין שני שונאים, אשר אינם הפצים לבוא ב-מגע זה עם זה, ובכך מהווה היא אמצעי-תיווך וקשר אשר אין למצוא דוגמתו בכל שפה אחרת. וכמוכן, באשר אין לאל ידה של שפת המלים להביע רגשות ולבטא תחושות (שכן מעיקרה — לדימויים של השכל נועדה), שם באה לעזרה שפת ה-שתיקה, אשר מהייתה שפה של קשר ישיר ובלתי אמצעי מבצעת היא מלאכה זו בייעילות ובנאמנות — אשר יקשה ל-תארן.

ובקצרה: שפה עשירה גוונים, שפה שמושית ונוחה, שאף כי אחת היא תמיד — הנה נבדלת משמעותה ממקרה למקרה, הכל בהתאם לנסיבות ולתנאים בהם היא מתגלה. אכן, כלי-תרבותי חסר מגבלות, שעם אינסוף אפשרויותיו נקי הוא גם מחסרונותיה של השפה המדוברת — שפה המילים.

נביא עתה מספר דוגמאות אופייניות ל-יכולתה זו של שפת השתיקה למלא ול-הביע:

מזמן אורח לחברה, אשר אין הוא רצוי בה, לומר לו מפורשות, כי אינו קרוי — קשה, וגם חורג מגדר הנימוס, הברירה היחידה שנותנה ביד המארחת והאורחים הינה, כמוכן, לנקוט בשפת ה-שתיקה, משמע: להתעלם התעלמות גמור מהנוכחותו, ולא להחליף עמו מילה. אין ספק, שחיש-קל יעמוד האורח על הרמז הנרמז לו — וימהר למלא אחריו. בדרך זו מלאה שפת השתיקה תפקיד של דבור, ובכ"ז לא פגעה ברגשות האורח, ושמרה על הטעם הטוב ועל כללי-הנימוס המקו-בלים.

דוגמא אחרת: מורה מוכיח את תלמי-דו על מעשה שעשה, או שטופל אדם האשמות שונות על חברו. בשני המקרים — מחשים המותקפים, התלמיד משפיל וודאי את ראשו בבושת, והחבר הנתקף אינו מגיב, גם הוא, בדברי צידוק ולמוד זכות. האין בשתיקתם זו כדי לומר באופן מפורש וברור, כי, אכן, מודים הם שלא כשורה נהגו? — והן כבר ידוע לנו ה-פתגם: „שתיקה כהודאה!“.

דוגמא נוספת: בחברת-עובדים כל-שהיא נעשה מעשה הנוגד את התקנות, משבא הממונה (שיכול להיות המשגיח, או, אולי בעל המפעל המעסיק את ה-עובדים) ודורש את גילוי שמו של ה-אשם. נענים חבריו לעבודה במגור כתי-פיים, ואף שידוע שם מבצע המעשה — ממאנים הם לגלותו.

גם הפעם — משמשת שפת השתיקה במקום שפת הדבור. במקרה זה — „לשם הבעת סולידריות והזדהות הן עם המעשה שנעשה (שכן, אם היה, לדעת הכל, נעדר צדוק הגיוני — היו מתעוררים בין ה-עובדים בעלי מצפון ומוסר), והן עם ה-חבר, שאחרי ככלות הכל ביטא במעשהו את רגשי התמרמרות של כלל העובדים.

ליל המוראות

הלילה — ליל־קין חמים ויבש היה, ואף אורשת העצים הירוקה, הנשמעת כרגיל לכל משב־רוח חולף — נאלמה דום. החום היה כבד וללא נשוא, ולי־מען הפיג מעט את המועקה שעמדה באויר דאגתי, טרם לבתי לישון, להשי־איר את הדלת שמן המטבח — פתו־הה, על־מנת שיתן מהלך הפשי לזרם האויר הבא מן החוץ.

עליתי על יצועי כשרוחי טובה עלי, ולא עבר זמן רב ושר השינה החל מש־תלט אט־אט על הגיגי, רוקם אותה רשת קורים הלוכדת את ישותו של האדם ו־מרדימתה. עוד רגע קל והייתי שרוי בעולם הדממה המתוק, כאשר נשמעה לי פתע בוקעת מעבר למטבח מין חריקה משונה, חריקה שהזכירה השתקשקות רב־תי של מולגות וסכנינים בהמוניהם. לראשו־נה, הייתי בטוח שלא הייתה זו אלא תר־צאת פעולתו ההרסנית של אותו מגגון סתום במוחנו, האחראי ליצירת ההזיות והדמיונים, אך משנתעוררתי כליל ו־נוכחתי שהקול לא חזל — ידעתי שלא זו הסיבה.

כיוון שכך, עלה בדעתי, שהטוב ביותר יהיה לארוב לאויב מקרוב ולתפסו בשעת מעשה. ניתקתי, איפוא, את זרם החשמל, ונתייצבתי בסמוך מתוך צפיה נרגשת להתחדשות החריקה. אלא שכל קול לא נשמע, והדממה אף היתה עמוקה ממקודם. ארבתי דומם משך מחצית השעה, ומשלא נתגלו כל סימני פעילות חדשים עובתי את המקום, תוך בטחון מלא שהפעם ת־עבור עלי שתי בשקט. מובן מאליו שלא יצאו שתי דקות מרגע עובי את המטבח ושוב נשמעה אותה הצטלצלות מוזרה של כלי מתכת מתחככים זה בזה, מקישים זה בזה במין הקשה מפחידה וצורמת.

מה לעשות — נוצחתי! סבלנותי פקעה, סגרתי והדקתי היטב את דלתות המטבח, הגפתי את כל דלתות הדר א־שינה, משכ־תי בסדין אל מעבר לראש, ובהתכווצות בעותים מפורחת העברתי את שארית ה־ליל שנותרה לי, כשחלומות זועה שונים הפוקדים אותי — מנעימים עלי את שנותי.

רק לאחר יומיים, יומיים תמימים, נצוד בגרעיני פתיון מורעלים — עכבר הפחדים.

כ"נ: חיים שור

8.12.64

בינתיים, והלב — עבר, בקפיצה חדה ומפתיעה, לתאוצה מזוהזת ממעלה שנייה, ומשום־מה החלו צפות לנגד עיני דמוי־תיהם של שלדים מרקדים, גיבורי ספרי האימה אשר אי־פעם השתמשתי בהם כדי לשעשע את לב אחותי. זיעה קרה החלה מבצבצת על עורי (כאמור היה החום כבד עד מאד...), וכשאני מגייס את כל כוחות הנפש העומדים לרשותי, ומשנן מיני תכסיסי־ערמה שנקרו אי־פעם על דרכי — זחלתי בהשקט לעבר המטבח. בשארית אומץ הלב שנותר בי הגעתי את ידי ל־מפסק החשמל וסובבתי. המטבח נראה רגיל ושגרתו, ממש כשם שנראה מדי יום ביומו, אולם הרעש המור והמחריד — נפסק פתאום. בטוח בקטילתו של השד המורז כבר בסיבוב הראשון סובבתי שוב את מפסק החשמל, ובלב קל שבתי על עקבותי — למיטה. חכיתי בצפיה מתוחה משך דקות ספורות, אולם השקט היה מוח־לט. נוכחתי שאין מקום לדאגה, וכשאני ניגוח ושלל החילותי שוב שוקע אל תוך אותו עולם מוזר של חלומות וערבוביה, כאשר נתחדשה החריקה. והפעם, כך נדמה, ביתר עז.

למוד נסיון וללא חשש קפצתי מן ה־מטה, ובצעדי און עשיתי את דרכי ל־מפסק וסובבתי בשלישית. המטבח לא שינה במאומה מקלסתריו כפי שמצאתיו קודם, אלא שהקול, אותו קול מסתורי — פסק שוב

נושבת הרוח?

מאת

כ"נ חיים שור

אולם, אם עמים אחרים יכלו להתאים, איכשהוא, את תרבותם לציביליזציה ה"מערבית ולתפיסת העולם של המאה ה-20, לא כן הדבר אצלנו, אצל העם היהודי, המדע המתפתח, וגידול אמצעיו של האדם לשלוט בחומר ולרתמו לשרותו — הגדילו בו את בטחונו בכוהותיו, ממילא איבדה האמונה הדתית הישנה נושגה — את משמעותה, והושלכה לקרן זווית. עמנו, איבר, איפוא, ממילא את מש-

מטבעה של נפש האדם הוא, ששן-אפת היא אל העתיד ובורחת ככל ה-אפשר מן ההווה. תחושתו של ה"אני" היא תחושה של הרגע, של חלקיק ההווה, אולם ה"אני" מתאווה תמיד להימלט מתחושה זו ולהאחז באיזה אידיאל שיקיים את חיותו, יוציאו מ"אמות של עולמו הפנימי הצר, ויעורר אותו לתנופה של עשייה.

תחושת ההווה מפגישה את ה"אני" עם הנצח ולפיכך — היא הורסנית, מדכאה כל שאיפה אידיאליסטית, ומביאה לה"ידרדרות מוסרית, לחומרינות יתרה, ול"עמים אף לאדישות. הפנייה אל העתיד, כנגד זאת, דוחפת את ה"אני" אל השלימות, מדרבנת אותו למעשים גדולים, ו"היא, בסופר-שלדבר, המציעה אותו ל"עבר גורלו בעתיד.

וכשם שנפש האדם שואפת לצאת מן החלול של ההווה ולהתלות באיזה אידיאל על מנת לשאוף אל העתיד (והו, הו, עקרון החיים), כן גם נפש האומה המורכבת מפרטים, מיחידים, אך אשר גם בה שולטים אותם חוקים המתקיימים בנפש האדם, וכשם שהאדם יעיל במעשיו ומגיע לשיאים שעה שהוא מודרך בכוחו של אידיאל, כן גם רוח העם, המביאה ליצירה הן בתחום המעשה והן בתחום הרוח, ש"כאשר היא מלוכדת לקראת איזו מטרה משותפת המתגלית, בין במודע ובין שלא במודע — בדמות הלך הרוח השולט בעם.

בעיית כל עם היא, על כן, כיצד לכוון את רוחו, כיצד ללבושה, וכיצד להנחיל לה את האידיאל הרצוי, אשר הוא יקיים אותה והיא תשאף לממש אותה.

רוח העם, שיש הקוראים לה: התת-מודע של העם, נוצרת מעצמה כסיכום של תנאים חברתיים, כלכליים, ואולי גם מדיניים. אולם מטבעה של רוח זו שהיא ניתנת בנקל להשפעות, ואם נמצא בראש העם מנהיג בעל שאר רוח, היונק את כוחו המוסרי ממערכה עקרונית פילוסופית-היסטורית ומאידיאלים נצחיים, ולא מסתגלות אל המציאות, אם נמצא ב"ראש" העם מנהיג אשר ידע ליצור רוח אחת בעם, רוח בעלת שלהבת אדירה אשר תכוון כולה במגמה אחת — מוב"טח לו, לעם, שכוחו הפנימי יעמוד לו במאבקים פנייים ורוחניים, ויגן על המ"שך קיומו בעתיד.

תנאי קיומו של עם תלויים, איפוא, ביצירת רוח מאחדת שתעצב גנטליות אחת ומנהיגים אחדים, ויצירת רוח זו תלויה בכושרם של מנהיגי העם ללכד את העם, בהציבים בפניו מטרות משותפות שאליהן תשוקתו והן תמשולנה בו, אם נסקור¹ את המצב הנוכחי בישראל, נראה שהוא רחוק מלהשביע רצון, אם אנו סוקרים אותו מבחינת עצמת הרוח השלטת. אולם אשמת הדבר אינה בעם ובמנהיגיו בלבד, כי אם גם במשבר הרוחני הגדול העובר בימינו על העולם כולו ועל העם היהודי בפרט.

המאה ה-20 היתה מאה של שינויים ופרוק מסגרות שהיו קיימות זה מאות בשנים. רתוקות המסורת והמורשת של כל עם ועם נמסו, ולא עצרו כוח לעי-מוד בפני הציביליזציה המערבית אשר, עם הטכניקה והמדעים המפותחים שלה, הכתיבה סגנון חיים חדש שגרם במהפ"כנותו למשברים ראדיקליים במרבית מ"דינות תבל. התעושה המזורז וההסתגלות לחיים של מדינה מודרנית גרמו ללב"טים וקשיים גדולים, ודבר זה נעשה תוך זניחת מורשת של מנהיגים ואמונות ש"היו קיימות בעמים השונים משך מאות בשנים.

על רוח העם ולא להיות מושפעים על ידה!

אכן, היה לעם לפני תקופת מה טיפוס של מנהיג נבואי, אולם הוא עזב את הגה השלטון ובמקומו בא כהן. אפשר שטוב הדבר ורצוי לאחר התקופה הסוערת של ראשית קיום המדינה, אולם לא לאורך ימים. אנו נמצאים עדיין בראשית הדרך, ועוד צפויים לנו שינויים גורליים ומכריעים, שאותם יכול לבצע רק מנהיג בעל אופי נבואי (כפי שמגדירו "אחד העם" במאמרו: "כהן ונביא"). מתפקידו של הכהן לשמור על הסטיות ולבסס את השינויים שהכניס הנביא במציאות, אולם בהיותנו עם של קיבוץ גלויות שאין להם כמעט שפה משותפת מן ההכרח שיקום מנהיג חדש אשר יעצב רוח חדשה ש"תביא לליכוד ולמיוזג העם; ומנהיג כזה יכול להיות רק מנהיג שיהא טיפוס של נביא.

ולטיפוס כזה של מנהיג זקוק גם ה"נוער הישראלי כיום. הוא זקוק למנהיג שיעורר בו את כוחותיו הרדומים, ויחד ריגו מן הציניות והאדישות אליהן נקלע שלא באשמתו. הנשיא קנדי ידע להפ"נות את כוחות הנוער האמריקני לאפ"רים בונים באמצעות "חיל השלום". גם לנו נחוץ מנהיג כזה. אולם מנהיג זה חייב לקום מקרבנו, מקרב הדור החדש שנוול בארץ והתחנך בה, על מנת שיבין את המנטליות של הנוער הישראלי, את שאיפותיו ואת אופיו המיוחד. רק מנהיג כזה יחוש באיזה כיוון נושבת הרוח, רק מנהיג כזה ידע לכוון לרג"רותיו של הנוער ולהלהיב אותו לאידיאלים לאומיים. רק מנהיג כזה, המורשע ברוח הישראלית של הנוער הצעיר, ידע לעורר את הנוער למען יביט ביתר ענין, ביתר שמחה וביתר התלהבות — אל עתידו הלאומי, הישראלי והיהודי כאחד.

מעות קיומו, ודבר זה מאיים על רוחו אשר אם לא נשקוד לבססה גם על יסודות מורדניים — עלולה להתנוון ו"לגרום, חלילה, לכליונו של העם היהודי.

תהיה ומבוכה זו של העם, ושל היוש"בים בישראל בעיקר, וחוסר אידיאל מר"כוי (לאחר שאידיאל הדתי נתפסר) מ"ביא על כן בימינו להתפוררות רוח העם בישראל, והמשברים הפנימיים שעברו עלינו לאחרונה הינם אולי עדות לאותו הלך רוח של אדישות וחוסר מטרה השר"רים כיום בישראל.

אולם, אם לגבי "הדור הישן", הדור שבנה את הארץ ונלחם עליה (כלומר: שהיה לו אידיאל להאבק עליו) אין הע"דר האידיאל הלאומי בימינו — כה ה"שוב, הרי לגבי דור ההמשך, הנוער של היום, דבר זה הוא גורלי ומכריע. הנו"ער של היום, לא זו בלבד שהוא חסר אידיאלים, אלא שגם התנגדות המבוג"רים, הדור הקודם, כפי שהיא מתגלה בתכסנות ובקטנוניות הפוליטית-מפלג"תית, בשביתות, בהערד הדוגמא והמופת האישית מצד המנהיגים — משאירה בו רישומים קשים, ועלולה להביא לתוצאות שליליות בעתיד.

ומכאן, תרדמה זו בה נתון כיום הנו"ער, מכאן האדישות מצדו לגורלו של העם, לציונות, לנעשה בין יהודי הגולה, כפי שהיא מתגלה בקרב הסטודנטים.

מנהיגי ההווה לא השכילו להציב ב"פניו, בפני הנוער, אידיאלים מעוררים שיעצבו בו רוח חדשה. מעולם לא שמע"תי את מנהיגינו פונים אל הנוער בקרי"אה להגשים אידיאל מסויים. אפשר שגם הם, המנהיגים, מושפעים מהלך הרוח השורר כיום בישראל, אולם מהיותם מנ"היגים הרי עיקר תפקידם הוא להשפיע

בכך, למעשה, הוכח טופית הקשר הדיקיים בין היופי הפנימי והחיצוני, ובזאת גם תם הויכוח, שהיה עמוק וממצה, עוד דגו בשאלת סתירת חוק שימור האנרגיה הקיימת בשעה שחומר אורגני חי, כגון האדם, הופך לחומר דומם עם הסתלקותו של הנפש, אך כאן לא הגענו למסקנות ממצות.

לבסוף, משנותר עוד פרק זמן עד להפסקה, החליט אחד התלמידים לעשות לחוכא ואטלולא את ההומאניסטים, וכש' הוא מעורר גלי צחוק רועמים החל לדבר על רגשות, על כך ש'בתוקף האור הפנימי הגנוז בנשמת האדם שהינו בחיר הבריאה העליון, יש ערך רב'ערך להתחשבות באידיאלים המקננים בלב כל אנוש, ולראיית השפעת הגומלין בין היופי הפנימי, המשקף את שלמות הדין והאיוון בין רגשותיה השונים, ובין היופי החיצוני, הניתן לטיפול ולשיפור באמצעים של הציביליזציה המודרנית ושל הטכניקה המתקדמת של ימינו אלה". הוחלט להביא לדפוס בעתון ביה"ס את תמצית הויכוח, כאות וכמופת לדרך בה יש לנהל ויכוח על נושא כלשהוא תוך הקפדה על התייחסות עניינית, וכי' נגמה למצות את הנושא עד תום.

ובכך — נסתיים השיעור.

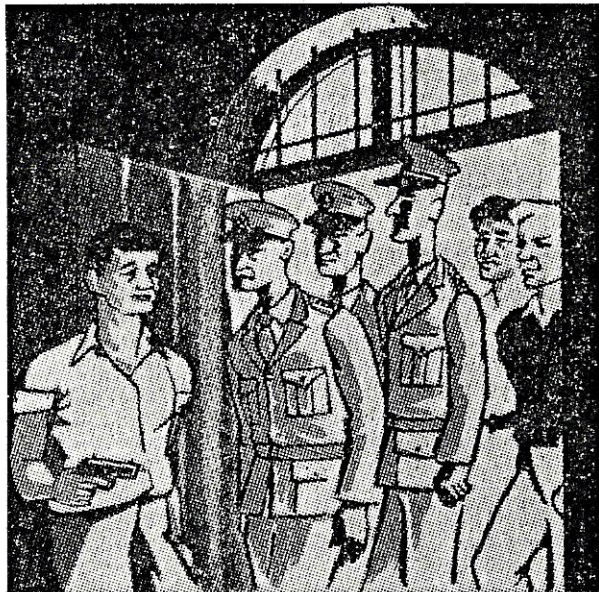
הראה שאותה כמות מטען נמצאת ביה"ס ישר לשלמות שבין היופי הפנימי (קרי: רגשות נעלים, טוב לב וכד') לבין היופי החיצוני, וביחס הפוך בריבוע לניגוד ש' ביניהם. ע"י מדידת המטען נוכל להגיע ישירות למידת היופי הפנימי והחיצוני, והכפלת מידה זו בקונסטנט מסויים תבי' אנו ישירות למציאת הכוחות הפועלים ביניהם.

תלמיד אחר הראה, שאין צורך במדידת פיזיקליות, ואפשר להוכיח את הדי' השראה שבין היופי הפנימי לחיצוני בדרך מתמטית טהורה. הוא הסתמך על שתי אקסיומות רפואיות, האחת, שקיים קשר פונקציונלי בין הקונסטנטים ה' גופנית ובין מתח הורמנים החשמליים שבמוח, והאחרת: שקיים קשר בין מתח הורמנים לבין היופי הפנימי. הוא רשם את משוואותיו, והגיע, ב' סופר-שלדבר, לנוסחה כללית המביעה את התלות שבין המשתנה החופשי B (המייצג את היופי הפנימי) לבין A, ה' מייצג את מצב גוף האדם.

הדרך האחרונה נפסלה עקרונית בגלל הסתמכה על אכסיומות, אך מחוסר אמ' צעים לביצוע המדידה הפיזיקלית של ה' דרך הקודמת שהוצעה — הוחלט לקב' לה כמהימנה.

4.5.1965

זה עתה הופיע מבצעים במחתרת

- א. פצוץ הבולשת הבריטית לילה במחתרת ממזמים עולים באש
- ב. המסתנן ליפו נשק בריטי למוחפני אצ"ל רכבת הכסף
- ג. כבוש המבצר בני ערובה 17 כנ"פ

3 טורים המכילים טיפורי מבצעים אמיתיים בתקופת השלטון הבריטי בארץ ישראל.

להשיג בכל חנויות הספרים.

..הוד" — הוצאת ספרים בע"מ רחוב הרצל 10 תל-אביב

באחד משיעורי המחנך האחרונים של הכיתה י"ב ריאלית, שנערך באחד מבתי הספר התיכוניים אי-שם בארץ, נדון בהרחבה מאמר משל אנדרה מורואה: "הפנימיות והחיצוניות". נר' שא זה נדון עוד קודם לכן בכיתה ההומאנית המקבילה, בה הועלו הרעות שפנימיותו של האדם, נפשו ונועם הליכותו משפיעים על צורת הפעלתו בחברה, מקריים אותו אל הבריות ומשווים לפנוי ארשת של בריאות ושל מצב רוח טוב. אולם אנו לא נעסוק ב"שטויות" כאלו ונביא מיד את תק' ציר הויכוח, כפי שנכתב ע"י אחד מתלמידי הכיתה הריאלית.

המאמר עוסק ביופי החיצוני והפנימי שבאדם, ובהשפעת הגומלין שביניהם. ב' תחילה, על-מנת להיות בטוחים במה המדובר נכתבו על הלוח נתוני הבעיה, ולאחר שהוסבר על אילו חוקים מסתמך המאמר, נקבעה שאלת השאלות, והיא: הקיימת השפעת גומלין בין היופי החי' צוני והיופי הפנימי.

תחילה, הסכמנו כולנו שלכל אדם יש נפש, וזאת בהסתמך על מאמר של דקרט: "אני חושב — משמע אני קיים" (אפריס, בעל ה'תפוסה' הנפחית הנדור' לה, סבר תמיד שהמשפט הוא, "אני אוכל — משמע אני קיים" והסיק מכאן מסקנות מעשיות, אך דבר זה, כמובן, איננו נוגע לענייננו). לוינגר, תלמיד מצטיין במדעים המדויקים, ערער, אמ' גם, תחילה על הקביעה שלכל אדם יש נפש והביא לדוגמא חלק מהמורים, אך מיד נמצאו הוכחות לסתירת טענותיו.

השלב הבא בתקירת הבעיה — היה לקבוע אם, אמנם, יש לנפש יופי פנימי. אחד התלמידים טען, ובצדק, שעדיין לא נמצאה נוסחה מתאימה אשר תבטא לי' אשורו את היופי, ואי-לכך, יש עדיין לראות את היופי כדבר מופקע שמצי' אותו לא הוכחה. טענתו נתקבלה על דעת כל הנוכחים. פרט למורה שהזכירה את עקרון אי-הוודאות של הייזנברג, ר' טענה שאפשר להחילו על — המקרה הנדון. מחלוקת זו נרשמה בכ"ו כטער' גת' הוכחה, ועברנו להוכחת היופי ה' חיצוני.

כאן העלה אחד התלמידים את הסברה שהיופי, ובעיקר היופי החיצוני, הוא בכ"ו בריקיימא שכן, יש ביכולתו לעורר את האהבה, ומאחר שזו מפקה אנרגיה גבי' תנת למדידה אפשר לקבל את היופי כגורם אפקטיבי, אם כי גם כאן הוא מעורר קשיים מרובים במדידתו.

לאחר ויכוח קצר החלטנו לקבל הנחה זו, המתבססת על שיטת הדטרמיניזם וה' דווקציה לפיה מגורם נמדד אחד אפשר להסיק על גורם בלתי ניתן למדידה אחר — כנכונה וברור קולות הוחלט לאשר את מציאותו של היופי החיצוני.

בטרם עברנו לדבר על הכוחות הדי' הדיים הפועלים בין היופי הפנימי וה' חיצוני שזה היה השלב הבא, העלה רבינוביץ את הדעה שקשה להאמין שיופי חיצוני יכול להשפיע על היופי הפנימי, והוא היה מבקש שהמורה תרשום על הלוח את הקשר הפונקציונלי הקיים ביניהם. המורה הוזכרה לו שאין אנו עוסקים בסטטיסטיקה אלא בדינמיקה, כ'לומר: ביופי הניתן לשנויים והנמצא בתנועה ובחשתנות מתמידים, וההסבר נתקבל.

השלב הבא היה חקר הכוחות הפועלים בין היופי הפנימי והחיצוני. מראש הוסכם, שנשאר במערכת היחידות M.K.S, ורק בעזרתם נמדד את טיב הכוחות. אחד התלמידים הציע שיטה מיוחדת שבעזרתה נמדד אותם, באהבה, כידוע, פועלים כוחות-משיכה הדדיים ה' גוצרים כתוצאה מהפרשי מתחים בין שני בני הוגי. המתח הנוצר בין השניים יש ביזו להעיד על כמות המטען שבכל אחד מהם, אולם רק לאחר שתמדד עק' שנותו על כל אחד משני בני הוגי (כלר' פרי: לאחר שחמצא ההתנגדות הסגולית של כל אחד מהם), בעזרת נוסחה שפיתג'

ניב עולמי

הישן והחדש

הישן — סמלו של העבר הוא. החדש — מייצג את העתיד. הישן — הכל מוכר, שגרת וידוע. בחדש — הפתעות ורזי-רזים. הישן, אם קצת נתרחת ממנו בזמן, מעורר בד געגועים חמים, ומוכיר חוויות ואירועים בלתי-נשכחים. ואילו החדש — מסתורין ותקווה לבאות הוא צופן בקרבו.

מן הישן התאכזבת, מיצית אותו עד תום, ינקת ממנו את כל טובו ולשדו, ולאחר מעשה השלכתו ממך והלאה ככלי-אין-הפיץ-בו, ולא נותר ממנו אלא זכרון נעים, אשר יש גם שיהא בלתי נעים — הכל בהתאם למשמעותו היחודית לגביך.

הישן — גורם לך הרגשת-חדלון. הרגשה של דריכת במקום, של שעמום ויובש, הרגשה כי ירדת עד לפרטי-פרטיו, ועתה אין הוא מסוגל עוד לעורר בך כל ענין, ולעומתו בחדש — הכרה ראשונית נפחדת, הססנית, נרגשת קמא, הכרה חדורת תקוות וצפיות, כי יגשים הוא, החדש, את אשר לא בא על סיפוקו מצד הישן, הנדחה.

הישן — מעורר בך חמימות. רגשות נלבבים של ביתיות וקירבה, מעורבים בשמץ לחלוחית של געגועים ומעטה וורוד, ואילו החדש — קר, נוקשה, מבויק כמתכת, אפוף זוהר של גאווה ומלכות, כשליט חסר מגבלות הנדמה כאומר: אני, ובלתי עוד.

הישן — משפיל ראש בענווה, נכנע, מודה באי-מושלמותו, אך יחד עם זאת — אהוב, קרוב וידידותי. הישן — קשור אתה בקשר של רגש, מזדהה עמו ומתמוג אתו בהתמוגות מלאה, לאחר שהפך, במרוצת השנים, לחלק בלתי-נפרד מישותך. לאחר שהיה לחלק מה"אני" שלך, אשר עם הסתלקותו מד' אמותיך תחוש באבדנו לאלתר.

אל החדש אין לך, כנגד זאת, כל זיקה רגשית. החדש הוא זר. הוא עויין. הוא מעיף עליך מבטי יהירות של אורח שגיא וכל-יכול, אשר מעולם לא נזמן לך לפגשו קודם. הוא עצם זר, אשר חדר בחוצפה אל תוך עולמך הפנימי, והפריעו. אדיש הוא לך. הוא אינו נענה להתרפקותך הרגשית עליו. הריחו כמחט מתכת דוקרנית וקרה, הנתחבת עמוק-עמוק אל תוך בשרך, וחש אתה, כי גוף זר הוא בקרבך.

אכן, החדש מבריק, מודרני, מבטיח ומעורר סקרנות וענין, אך עם זאת הוא גם — מסתורי, נוכרי במהותו וברוחו, מגלה קרירות ופרישות גאיוניות. עצם שעדיין לא התרגלת אליו, והמפר ומפריע את שיווי המשקל ההרמוני שהושג בעולמך, עולם ה"אני" על כל החפצים והעצמים השונים המשמשים אותו בחייו. ואילו הישן — זה מתפלג לשניים: אם ישן קרוב הוא — הרי שהוגה אתה אותו מעליך, שואף להתרחק מעליו כמעל לנגע רע בשאיפתך להתקדם, להתפתח, לחוש כי עם הזמן התולף קרב אתה יותר אל השלמות שבחיך, בעוד אתה יודע, כי המחשבה עליו בלבד, זכרו ותו לא, מושכים אותך אחורה ומחול-לים נסיגה רבתי במחשבתך ובאורח חייך, אשר עתה סגלו לעצמם שיטות ואבזורים חדשים.

אולם, אם הישן — ישן רחוק הוא, שאין חשש כי תינגע בו ותיגרם לך נסיגה אל כל אותו עולם מאוס אשר הוא מייצג — הרי שמחעלה הוא במין רובד מופלא של וורדרדות, אשר שקודים הגעגועים עד מאד למרחו. אז נמחקות כל מגרעותיו, נשכחות הבעיות הקשות והחמורות שעורר בשעתו, ונשאר רק אותו רגש של חמימות ונוסטלגיה, אשר בהשתלבם באופן מופלא בעולם ההווה, מתבלים את החיים, ומוסיפים להם טעם וגוון יתירים.

חדש וישן, עבר ועתיד, אכזבה ותוחלת, געגועים וציפיה לבאות.

כתב-נוער: חיים שור

ניב עשויים

סצינה אחת

רוחה עזבתה, והיא נתיישרה במרכזו של הגג, מצטיירת לנגד עיני על רקע ה"שמיים המחווירים, כה פשוטה כנגד מרחבי ים כלליים ועצומי מידות... ואז, פתחה שוב ביילל מתמשך, מעורר רחמים, יללתו — תחינתו של בעל חי שלא עמדו לו כוחותיו הפיזיים במלחמת הקיום והריחו זועק ומפלל אל כוחות אדירים ממנו שיבואו לעזרה. בדד ניצבה שם, משועת וזועקת, יצור רך וחסרי-ישע במרומי תבנית רבת מימדים זו, עליה נמצאה... וכה ציורית היתה התמונה, כה פיוטית... אולם אני לא יכולתי שאת עוד את המראה, וחשתי אל בעל הבית להפי ציר בו כי יקרא דרור לחתולה הכלואה.

עליתי עמו אל עליית הגג. המפתח חרק בתוך חור המנעול, ומשרק נפתחה הדלת לכדי סדק השחילה החתולה את גווה דרכו, קפצה לעומתנו, כנפחת פן תחמוק הזדמנות זו מבין אצבעותיה, ובריצת גלישה דלגה במדרגות, שתיים-שתיים ו"שלוש-שלוש, ובעקול גרם המדרגות סביבה, ונעלמה מטווח ראייתנו. היתה זו סצינה אחת יחידה, מתוך מלחמת-הקיום המתמדת של כל אשר נשמת-חיים באפו.

כתב-נוער חיים שור

נראה, שעלתה אל הגג בהתגנב ומישהו סגר בעדה את הדלת, וחסם את דרך ירידתה חזרה. בורדה ועוזבה לנפשה נשארה שם, נתיישרה על זנבה שניצטנף, וכמטכסת עצה נשתהתה במצב זה רגע, רגעיים. אחר החלה מסתובבת אנה ואנה בכלי סבלנות, מרחצת בחטמה פעם כאן פעם שם, ובורחת פינות-סתר שונות כדלת הפת. משלא גלתה כל מוצא החלה מיללת מ"מושכות" ילל בקולות-בכייה חמולים ו"נוגעים ללב.

כך רבצה זמן ארוך, שולחת לצודין מבטים גורשים ומבקשי-ישע, אך משוכך חוה, כי אין מענה לה, החלה חשה כנראה שוב בנטל בדידותה, ופעם נוספת החלה אצה בעגולים ועיגולי-עגולים, מתרחבים ומתכווצים, ובקוים מעוקמים ומצטלבים. משנמאס לה גם זה, הבחינה פתע בגגון הקל החופה לגזוזטרה שמתחתיה, קפצה אליו בגמישות, ממותחת-גו וכמוצאת ש"לל רב — ותקרב אל קצהו. משכה צוא"רה כלפי מטה, כאומדת את גובהה, אך משנתגלו לה מעמקי התהום הפעורה תחייתה נרתעה אחור, זינקה שוב אל הגג ופנתה לסקור את הגגון השני. זה — אכזב גם הוא, כקודמו, ומשנתגבר לו כל מאמציה כעקרים גורשה שוב,

למען נצחיות העם

היהודיות מושרשות בדורנו (ובמיוחד בי צעיריו), לא יכול שנוי ביחסינו עם ה- ערביים. טעם הדבר — פשוט, ונזכר מ- אותו חוק קדומים, אשר גילה כוחו ב- תקופת השופטים, ושינה עתה צורתה, בחי- נת „אותה גברת בשנוי אדרת“.

לעם הישראלי עדיין אין תרבות אופ- ינית שתשמרנו מפני השמד רחמי, ואורחיו אינם מכירים את ערכי הדתיים. בתקופת- נו, מסוגל רק בידוד לשמור על צביון העם, שכן מעט עם הערבים, אם יבוא ה- שלום יביא ללבנטיניזציה של הישוב ב- ארץ, ובעקיפין — להשכחה גדולה עוד יותר של תרבותו ואמונתו הקדומה של העם, לכן, מותנה השלום, בחזקת כוחה הפנימי של היהדות — בעם, וכך שתהיה מחוסנת, בפני סכנת השמד עצמי.

הוא סיים. הלגלוג הקל שנצנץ ב- זווית פי בתחילה — נמוג כולו. הבנ- תי שהצדק עמו, ומבלי משים כמעט, נזכרתי באחד מעיקריו של הרמב"ם: „...ואע"פ שיתמנה, בוא יבוא“.

חיים שור, טבריה

הערת המערכת:

תגובות על רשימה זו תודפסנה ברצון.

הרדום. אחר, הביא עליו, כרעם ביום בהיר, את המגף הנאצי, ולבסוף (והכל בשלשלת, טבעות קשורות זו בזו) הביא לתקומתה של מדינת היהודים. העם ניצל מכליון מוחלט שהיה צפוי לו, לו לא הקים לרוחו ול- תרבותו קורת גג, חוק ההסטוריה פעל.

אולם, דוקא העובדה, שנחממשו דבריה של אותה אגדה — אומרת דרשני! ואמנם דרשתי, חקר ודרש, שנה ובחן, ונמצאתי ברדעת, עתה, להקיש על העתיד.

„ומה תחזה?“ עקשיתי בסקרנות, מהולה עדיין בפקפוק מה.

„ראה“, השיב, „מאמין אני באמונה של מה בבואו של המשיח. מאמין אנוכי, שכבר כעת, צומחת ועולה בתוכנו אותה אישיות גדולה, שתפיץ אור לגויים, ותהא מגדליר לעמי ארץ, מובטחני, כי חזון אחרית ה- ימים — מתגשם והולך, ועד לכן הוא תהליך הפיכתה של תבל ליחידה אחת, המתבטא בשוק המשותף, בהיווצרות ה- גושים ובאורם“.

„אך בזאת לא סגיר. עדיין קיימים בנו מניעים, המעכבים את הגאולה, ודוחים את עת בואה.“

כל עוד לא תהינה האמונה והמסורת

שמועה הגיעתני פעם, כי רחוק אי שם, בקצה ארץ, דר מגיד עתידות, אשר בחקרו היטב קורות ההיסטוריה, חזר לעומקם של החוקים הנצחיים השולטים בה, ולפיכך יש עתה בנו- חן, לראות נכוחה את הקרב ובא: וגמלה ההחלטה בלבי, לשוט אל עול- מו של המופלא, לחזות בזיו פניו...

הסברו היה מחושב ומדויק, בקול דממה דקה, ובפשטות, מהולה במין כוח אדיר- השפעה, המוקרן בד"כ מאישיות חזקה — הסביר:

„אני מאמין כי ההיסטוריה מודרכת ע"י כוח עליון, אשר מכוון ילדים ושבטים, בודדים ועמים, אל אותה אידיאה נפלאה של אחרית הימים.“

ברם, אי אפשר לנו להגיעה, בלתי אם יתורמם האדם ברמתו התרבותית והמוס- רית, למעלה כזו, שיהא כדאי לשלשון עליון, ואמנם, אטראט, ללא קול תופים ותורעת הצצורות ובלל שיהא הדבר מוחש בחיי יום יום, מספסת ועולה האנושית במעלה הציביליזציה החמרית והמוסרית, אל פתחו של שער עולם — עולם של התגשמות החזון, עולם של גן-עדן.

ידעתי, ספקות מכרסמים את לבך, עת מעלעל אתה בכתבי העת, ובכונה אחת שקוע בשרעפים אודות חזיונות כה מופלאים, אך הן אותם באחי להורגם, למען תדע ותבין, תשכיל ותאמין“.

הפסיק לרגע קט, שאף מלוא ראותיו אויר, והמשיך:

„עד לימינו אלה, לאורך ההסטוריה של העם היהודי, היה זה מכוונת רובה ככולה, לשמירת צביונו המיוחד של העם, ולהבט- חת המשכיותו התרבותית והאנתית.“

כל אימת שפנה עמנו לדרכים זרות, והיה חשש מסוכן שאבני חומתו הבעורה, ידרדרו מטה בכוח מתקפלים זרים, הוא ניהן ביד עמים נכריים, הללו, בשעבדם אותה, החזירוהו לצור-מחצתו, והביאו לו- ליכוד שמתוך צור-מחצתו.

„בצורה זו, אם אמנם נשללה חרותו של העם הישראלי, בחקופת השופטים ולאחריה — במידה שנשט העם את אמונתו המגור- תאיסטית, והתרבות שנסובה סביבה — הרי שאייחס זאת לא לרצון הרשות ה- עליונה להעניש את ישראל, כפי שכתוב במקראות, אלא לשאיפתה לנצור את היותו הנצחית.“

חוק אוניברסלי זה, לגבינו, יפה היה כוחו גם בשתי המאות האחרונות, ומיד אפרש דבריי“.

שוב הפסקה לשעה קלה, נשם ארוכות, והחל:

„במאה ה-20“, אמר, „חזינו בפלא גדול, אשר עקב בדיקנות מפליאה, אותה אגדה נהדרת של יסורים, שיקדמו לגאולתו ה- משיחית של העם היהודי.“

עד למאה ה-19 וה-20, היה עמנו מלוכד סביב, אמונתו ותרבותו הדתית, אשר, בתוספת פורגושים, „מאחים“, קיימו את העם משך שנות גלותו האפלות, והיו חומר דלק לנפשו השגיאה.

בשתי המאות האחרונות, פשתה ה- השכלה בקרב צעירי סבא ישראל, והחלה חודרת לעמקי נשמתו, כסרטן, כדי לערער את כוח היותו המופלא, הצעירים החלו נוטשים מקור המים החיים, ממנו רוח צמ- אונם, והיו משרכים דרכם עקלקלות, ללכת

דמע וצחוק

העיר כולה טובלת בים של אורות ושמחה. זיקוקי די-נור יוצרים קשתות צבעוניות, מרהיבות-עין ברקיע. רחובות שוקקי אדם, אנשים עטורי מחלצות, נרגשים, חגיגיים, נספחים אל הנחיל האנושי הסואן. העליצות ניכרת בכל, שמחה של חג עצמאות.

תזמורות כלי נשיפה מרקידות את הקהל, הביות היין מתרוקנות, ואורן של פיס- מאות הפרסומות הנדלק ונכבה מעל גגות הכתים, מגלה את דגלי הלאום המתבררים ברות.

איש אינו ממחר. הכל שמחים. אתה פוסט להנאתך בשולי הרחוב, ולפתע, אתה נתקל בו. לא! אין הוא קבצן ואף לא משוטט אלמוני, לבושו הנקי והמסודר עומד בפתיחה, לכל אותן ההשערות שניסית להעלות אודותיו.

רק רגע, שאל אותו: „מה השעה?“ „מה השעה?“ הוא ירים את ראשו, יביט כך במבט בוהה ותמה, זה, מבט הנותן לך להרגיש כי אתה רחוק, רחוק מאד ממחשבותיו. אין הוא משוגע ואף לא שבור. בעצם, אין אתה יכול לדעת מי הוא, שהרי אתה לא היית בבוקרו של היום בבית-הקברות. בהתייחסות חרישית הוא רוכן על קבר בנו החילי ומניח זר של וורדים רענן. הוא מרגיש, כי לבו מתכווץ ונקרע בתחושת הכאב האופפת אותו. בוקר שלם הוא יושב כך, בשתיקה אילמת, וכואב.

אין תנחומים לאדם זה. ובכל זאת, כאשר הוא כדגלי המדינה בחצי התורן, כאשר הוא רואה את האנשים השוכבים ממלאכתם והמתרחדים עם זכר הנפילים, או אז, חש הוא, כי המדינה כואבת את כאבו, כי יש מי, אשר אבל כאבולו, המעלה את זכר בנו.

אך כשרם שב הביתה, נשמעה הצפירה.

יום של שמחה החל והכל שמחים ועליזים. ואותם האנשים שזה עתה היו עצובים ונוגים, הריהם עכשיו מחוללים ושרים. התונה נעלמה, סרה מפניהם.

ואין הוא מכין כיצד, ואין הוא מסוגל להבין, היאך עלה בידם למחוק כאבם בשעה אחת, ולצחוק? ואין הוא תופס כיצד אפשר לו לאדם להחליף פרצופו הכובד בפרצוף מתייר כהרף עין.

הוא פוסט בצד, בחזרה לביתו. משתמש בכל האפשר משורות החוגגים. לאט-לאט הוא צועד ומכעדד ללחלוחית של דמעה בעיניו הוא מבחין בשמחה והריהו רחוקה ממנו כברת-דרך רבה וגדולה, והאנשים רחוקים הימנו מרחק רב שבעתיים. ולמעלה, בנגות, מתבררים דגלי הלאום ברות, — בראש התורן. בנאוה, בשמחה, בשלל של אורות וצבעים.

כ"נ עודד גרוס

אדם היית

בני-אדם אלה הורידו את גורל-הבריאה מ- האדם ונתנהו לחיות הטובות מהם. ובכל זאת, מהי הסיבה לאותם רחמים המתעוררים במרבר למראה מרלו של ה-

נופל ילד על הקרקע. אם שכולה מבכה את בנה. אלה בודאי מרטימים את נפשך. לפעמים, אף יעלו דמעות בעיניך. אולם, מה מקורם של דמ-